Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tionde avdelningen)

den 21 maj 2015*

”Begäran om förhandsavgörande — Direktiv 2006/126/EG — Ömsesidigt erkännande av körkort — Spärrtid — En medlemsstats utfärdande av ett körkort innan en spärrtid inleds i den medlemsstat där den berörde har sin permanenta bosättningsort — Skäl att i den medlemsstat där den berörde har sin permanenta bosättningsort vägra erkänna giltigheten av ett körkort som har utfärdats av en annan medlemsstat”

I mål C-339/14,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Oberlandesgericht Nürnberg (Tyskland) genom beslut av den 26 juni 2014, som inkom till domstolen den 14 juli 2014, i brottmålet mot

Andreas Wittmann,

meddelar

DOMSTOLEN (tionde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C. Vajda samt domarna A. Rosas (referent) och E. Juhász,

generaladvokat: Y. Bot,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Andreas Wittmann, genom W. Säftel, Rechtsanwalt,

— Europeiska kommissionen, genom G. Braun och N. Yerrell, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

* Rättegångsspråk: tyska.

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 11.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG av den 20 december 2006 om körkort (EUT L 403, s. 18).

2 Begäran har framställts i ett brottmål mot Andreas Wittmann, sedan denne åtalats för att den 16 maj 2013 ha framfört motorfordon inom tyskt territorium trots att han saknat erforderligt körkort.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I skälen 2 och 15 i direktiv 2006/126 anges följande:

”(2) Gemensamma körkortsbestämmelser är en grundläggande förutsättning för den gemensamma transportpolitiken, bidrar till att förbättra trafiksäkerheten och underlättar den fria rörligheten för människor som bosätter sig i en annan medlemsstat än den som utfärdat körkortet. Eftersom privata färdmedel fyller en viktig funktion, gynnas individernas fria rörlighet och etableringsfrihet om de har ett körkort som vederbörligen erkänns i värdmedlemsstaten. …

…

(15) Av skäl som har samband med trafiksäkerheten bör det dessutom finnas möjlighet för medlemsstaterna att, för körkortshavare som har sin permanenta bosättningsort inom deras territorium, tillämpa sina nationella bestämmelser om återkallelse, omhändertagande, förnyelse och ogiltigförklaring av körkort.”

4 Enligt artikel 2.1 i direktiv 2006/126 ska körkort som är utfärdade av medlemsstaterna erkännas ömsesidigt.

5 I artikel 11.4 i direktivet föreskrivs följande:

”En medlemsstat skall vägra att utfärda ett körkort till en sökande vars körkort har begränsats, omhändertagits eller återkallats av en annan medlemsstat.

En medlemsstat skall vägra att erkänna giltigheten av ett körkort utfärdat av en annan medlemsstat till en person vars körkort har begränsats, omhändertagits eller återkallats på den förstnämnda medlemsstatens territorium.

En medlemsstat får likaså vägra att utfärda ett körkort om den sökande har fått sitt körkort återkallat i en annan medlemsstat.”

Tysk rätt

6 De relevanta bestämmelserna i tysk rätt är de som återfinns i förordningen om personers tillträde till vägtrafik (Verordnung über die Zulassung von Personen zum Straßenverkehr – Fahrerlaubnis-Verordnung), i dess lydelse av den 10 januari 2013 (nedan kallad FeV).

7 I 28 § stycke 1 FeV föreskrevs principen att ett giltigt körkort från Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), vilket utfärdats i en annan medlemsstat, gav innehavaren rätt att framföra motorfordon i Tyskland.

8 I 28 § stycke 4, där det infördes ett undantag från denna regel, föreskrevs följande:

”Den behörighet som föreskrivs i första stycket gäller inte för innehavare av ett körkort som har utfärdats inom EU eller EES,

…

3. när körkortet har återkallats i Tyskland, antingen genom ett interimistiskt eller lagakraftvunnet domstolsavgörande eller genom ett omedelbart verkställbart eller lagakraftvunnet beslut av en förvaltningsmyndighet, eller när körkort har nekats genom ett lagakraftvunnet beslut eller inte har återkallats enbart av den anledningen att den berörda personen dessförinnan har avstått från körkortet,

4. om körkort inte får tilldelas på grund av ett lagakraftvunnet domstolsbeslut,

…

Första meningen punkterna 3 och 4 får bara tillämpas om de åtgärder som anges där är registrerade i det centraliserade vägtrafikregistret och inte har strukits i enlighet med 29 § vägtrafiklagen …”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

9 Vid en trafikkontroll den 16 maj 2013 i Rothenburg-ob-der-Tauber (Tyskland) uppvisade den tyska medborgaren Andreas Wittman ett EU-körkort som hade utfärdats av polska myndigheter.

10 De tyska myndigheterna ansåg att det i Polen utfärdade körkortets giltighet inte kunde erkännas i Tyskland. Därför inleddes en förundersökning angående olovlig körning. Enligt de tyska myndigheterna kunde Andreas Wittmann inte åberopa det polska körkortet, eftersom han tidigare hade dömts i Tyskland och därvid förbjudits att erhålla körkort under en viss tid.

11 Följaktligen väcktes åtal mot honom och den 23 januari 2014 dömdes han av Amtsgericht Ansbach (distriktsdomstol i Ansbach) för olovlig körning till fängelse i sex månader. Genom den domen bekräftade Amtsgericht Ansbach de tyska myndigheternas bedömning.

12 När det gäller omständigheterna i det nationella målet har den hänskjutande domstolen angett att Andreas Wittmann vid en trafikkontroll den 1 december 2004 hade uppvisat ett förfalskat tjeckiskt körkort. Amtsgericht Lindau (distriktsdomstol i Lindau), som då var behörig domstol, hade i en dom av den 18 juli 2005 endast förordnat om en spärrtid, det vill säga en tid under vilken inget nytt körkort får utfärdas åt en person som inte har ett körkort – eftersom körkortet redan återkallats eller personen aldrig haft ett körkort. Amtsgericht Lindau förordnade om detta med anledning av att Andreas Wittmans körkort hade återkallats under år 2001.

13 Denna dom från Amtsgericht Lindau vann laga kraft den 14 juli 2006. Spärrtiden började löpa den 14 juli 2006 och löpte ut ett år senare, det vill säga den 14 juli 2007. Enligt den tyska strafflagen börjar inte spärrtider avseende körkort löpa förrän brottmålsdomen vunnit laga kraft.

14 Andreas Wittmann har inte ansökt om ett nytt körkort i Tyskland efter domen från Amtsgericht Lindau. Han erhöll dock ett körkort i Polen den 14 september 2005, det vill säga efter domen av den 18 juli 2005, men innan den domen vann laga kraft och innan spärrtiden på ett år började löpa.

15 Andreas Wittmann uppvisade sitt polska körkort vid en trafikkontroll i Rothenburg-ob-der-Tauber den 15 september 2009. Genom en dom av den 4 maj 2010 dömdes han för olovlig körning till fängelse i sex månader. Han har avtjänat straffet.

16 Det var samma polska körkort som Andreas Wittmann uppvisade vid den trafikkontroll den 16 maj 2013 som nämns i punkt 9 i denna dom.

17 Genom dom av den 23 januari 2014 konstaterade Amtsgericht Ansbach också att Andreas Wittmann redan tidigare hade dömts för olovlig körning vid elva tillfällen. Hans tyska körkort hade återkallats 2001 och efter det har han inte erhållit något körkort i Tyskland.

18 Andreas Wittmann överklagade nämnda dom av den 23 januari 2014 vid Oberlandesgericht Nürnberg (regional överdomstol i Nürnberg). Det har förordnats om att fängelsestraffet inte ska verkställas innan den hänskjutande domstolen meddelar sin dom.

19 Den hänskjutande domstolen är osäker på huruvida det föreligger en skyldighet enligt direktiv 2006/126 att erkänna det polska körkortet. Därför beslutade den att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till EU-domstolen:

”Ska artikel 11.4 i direktiv 2006/126 tolkas så, att det ska likställas med en återkallelse av körkort när en förares körkort inte har återkallas enbart av den anledningen att denne inte innehar något körkort, eftersom detta redan tidigare har återkallats och det samtidigt föreskrivs att något nytt körkort inte får utfärdas till den aktuella personen under en bestämd tid?”

Prövning av tolkningsfrågan

20 Den hänskjutande domstolen har ställt frågan för att få klarhet i huruvida artikel 11.4 andra stycket i direktiv 2006/126 ska tolkas på så sätt att en åtgärd genom vilken en medlemsstat, som inte kan återkalla en bilförares körkort med anledning av att detta redan blivit föremål för ett beslut om återkallande, förordnar om att ett nytt körkort inte kan utfärdas till denna person under en viss period ska anses utgöra en begränsning, ett omhändertagande eller ett återkallande av ett körkort, i den mening som avses i denna bestämmelse, som utgör ett hinder för erkännande av giltigheten av varje körkort som utfärdats av en annan medlemsstat före utgången av denna period.

21 Andreas Wittmann anser att omständigheterna i de mål som tidigare avgjorts av domstolen på detta område inte är jämförbara med omständigheterna i förevarande mål. Med hänvisning till domstolens praxis angående principen om ömsesidigt erkännande av körkort (dom Akyüz, C-467/10, EU:C:2012:112, punkt 46) har han gjort gällande att några nya undantag från denna princip inte bör skapas. Enligt honom har domstolen angett två tydliga undantagsfall, nämligen åsidosättande av bosättningskravet, vilket inte spelar någon roll i förevarande mål, och erhållande av ett utländskt körkort efter återkallande av det nationella körkortstillståndet eller under en spärrtid. Enligt Andreas Wittmann erhöll han inte sitt polska körkort under en spärrtid, eftersom beslutet om spärrtid inte vann laga kraft förrän efter körkortet utfärdats.

22 Europeiska kommissionen har anfört att den hänskjutande domstolen har påpekat likheter mellan förevarande mål och målet Weber (C-1/07, EU:C:2008:640). Kommissionen anser att det bör prövas huruvida det mellan dessa båda mål föreligger skillnader som motiverar olika rättsliga bedömningar. Enligt kommissionen är detta inte fallet, eftersom Andreas Wittmann, när det gäller hans polska körkort, befinner sig i en situation som är jämförbar med den som förelåg i målet Weber (C-1/07, EU:C:2008:640).

23 Domstolen erinrar om att artikel 2.1 i direktiv 2006/126 och artikel 1.2 i rådets direktiv 91/439/EEG av den 29 juli 1991 om körkort (EGT L 237, p. 1; svensk specialutgåva, område 7, volym 4, s. 22), som föregick direktiv 2006/126, enligt fast rättspraxis föreskriver att körkort som är utfärdade av medlemsstaterna ska erkännas ömsesidigt utan någon formalitet (se, för ett liknande resonemang, domarna Akyüz, C-467/10, EU:C:2012:112, punkt 40, och Hofmann, C-419/10, EU:C:2012:240, punkterna 43 och 44).

24 Enligt artikel 11.4 andra stycket i direktiv 2006/126 ska en medlemsstat emellertid vägra att erkänna giltigheten av ett körkort utfärdat av en annan medlemsstat till en person vars körkort har begränsats, omhändertagits eller återkallats på den förstnämnda medlemsstatens territorium.

25 Det framgår av de uppgifter som lämnats av den hänskjutande domstolen att Amtsgericht Lindau, innan Andreas Wittmann den 14 september 2005 erhöll sitt polska körkort, den 18 juli 2005 hade beslutat om ett förbud att utfärda ett tyskt körkort till honom. Domen från Amtsgericht Lindau vann laga kraft den 14 juli 2006. Förbudet trädde därför i kraft den dagen och upphörde ett år senare, det vill säga den 14 juli 2007. De omständigheter som motiverade detta förbud att utfärda ett körkort i Tyskland fastställdes dessutom den 1 december 2004, det vill säga innan det polska körkortet utfärdades.

26 I målet Weber (C-1/07, EU:C:2008:640) var det fråga om en person som i Tyskland hade framfört ett fordon under påverkan av droger och som, utöver böter, hade fått körkortet omhändertaget under en månad. Personens tyska körkort hade sedan återkallats på grund av samma gärning. Efter det administrativa beslutet att omhänderta körkortet, men innan beslutet vann laga kraft och före det efterföljande beslutet om återkallande av körkortet, hade denna person erhållit ett tjeckiskt körkort som de tyska myndigheterna vägrade erkänna.

27 I domen i målet Weber fastställde domstolen att artiklarna 1.2, 8.2 och 8.4 i direktiv 91/439 inte utgör hinder för en medlemsstat att inom sitt territorium vägra erkänna den behörighet att framföra fordon som följer av ett körkort som har utfärdats i en annan medlemsstat till en person vars behörighet att framföra fordon dragits in i den förstnämnda medlemsstaten, trots att beslutet om indragning fattades efter det att det ovannämnda körkortet utfärdades, när det sistnämnda körkortet lämnades ut efter ett beslut om omhändertagande av det körkort som utfärdades i den förstnämnda medlemsstaten och både detta omhändertagande och nämnda indragning varit motiverade av skäl som förelåg vid den tidpunkt då det andra körkortet utfärdades (se, för ett liknande resonemang, domen Weber, C-1/07, EU:C:2008:640, punkt 41. Se även domen Apelt, C-224/10, EU:C:2011:655, punkt 31).

28 Den åtgärd som vidtagits gentemot Andreas Wittmann skiljer sig visserligen från de åtgärder som vidtogs gentemot Frank Weber, eftersom Frank Weber fortfarande innehade sitt tyska körkort när han i Tyskland gjorde sig skyldig till det brott som var i fråga i målet Weber (C-1/07, EU:C:2008:640). Andreas Wittmann innehade dock inte något tyskt körkort när han begick det brott som är i fråga i förevarande mål. Den omständigheten att Andreas Wittmann inte längre hade något tyskt körkort som kunde bli föremål för återkallelse saknar dock betydelse vid tillämpningen av artikel 11.4 andra stycket i direktiv 2006/126. Under sådana förhållanden måste nämligen ett förbud att erhålla ett nytt körkort anses utgöra en begränsning, ett omhändertagande eller ett återkallande i den mening som avses i denna bestämmelse (se, för ett liknande resonemang, domen Apelt, C-224/10, EU:C:2011:655, punkt 33, i vilken domstolen fastslog att ett kvarhållande kan anses utgöra ett omhändertagande enligt artikel 8.2 och 8.4 i direktiv 91/439).

29 Såsom kommissionen gjort gällande skulle ett uteslutande av dessa åtgärder från tillämpningsområdet för artikel 11.4 andra stycket i direktiv 2006/126 leda till att de personer som begått trafikbrott utan att inneha körkort behandlas förmånligare än de personer som begått sådana brott och som innehar ett körkort. En sådan tolkning skulle motverka det mål avseende trafiksäkerhet vars betydelse understryks i skälen 2 och 15 i detta direktiv.

30 Om en medlemsstat förpliktades att erkänna giltigheten av ett körkort som en annan medlemsstat utfärdat till en person, trots att förbud utfärdats i den förstnämnda medlemsstaten mot att denna person erhåller ett körkort där på grund av gärningar som begåtts innan körkortet utfärdades av den andra medlemsstaten, så skulle detta innebära att de som i en medlemsstat gör sig skyldiga till gärningar som kan ge anledning till en sådan åtgärd gavs incitament att bege sig till en annan medlemsstat för att erhålla ett nytt körkort och således undgå de administrativa eller straffrättsliga

konsekvenserna av gärningarna. Därmed skulle till syvende och sist det förtroende raseras som ligger till grund för systemet med ömsesidigt erkännande av körkort (se, för ett liknande resonemang, domen Weber, C-1/07, EU:C:2008:640, punkt 39).

31 Den omständigheten att den dom i vilken det förordnades om denna åtgärd vann laga kraft efter utfärdandet av körkortet i den andra staten saknar betydelse i detta hänseende, eftersom detta körkort erhållits efter det att denna dom meddelades och de omständigheter som motiverade denna åtgärd förelåg när detta körkort utfärdades (se, för ett liknande resonemang, dom Weber, C-1/07, EU:C:2008:640, punkterna 36 och 41).

32 Mot bakgrund av det ovan anförda ska frågan besvaras på följande sätt. Artikel 11.4 andra stycket i direktiv 2006/126 ska tolkas så, att en åtgärd genom vilken den medlemsstat där en person har sin permanenta bosättningsort, som inte kan återkalla denne bilförares körkort med anledning av att detta redan blivit föremål för ett beslut om återkallande, förordnar om att ett nytt körkort inte kan utfärdas till denna person under en viss period ska anses utgöra en begränsning, ett omhändertagande eller ett återkallande av körkortet, i den mening som avses i denna bestämmelse, vilket innebär att åtgärden utgör ett hinder för erkännande av giltigheten av varje körkort som utfärdats av en annan medlemsstat före utgången av denna period. Den omständigheten att den dom i vilken det förordnades om denna åtgärd vann laga kraft efter utfärdandet av körkortet i den andra staten saknar betydelse i detta hänseende, eftersom detta körkort erhållits efter det att denna dom meddelades och de omständigheter som motiverade denna åtgärd förelåg när detta körkort utfärdades.

Rättegångskostnader

33 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tionde avdelningen) följande:

Artikel 11.4 andra stycket i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG av den 20 december 2006 om körkort ska tolkas så, att en åtgärd genom vilken den medlemsstat där en person har sin permanenta bosättningsort, som inte kan återkalla denne bilförares körkort med anledning av att detta redan blivit föremål för ett beslut om återkallande, förordnar om att ett nytt körkort inte kan utfärdas till denna person under en viss period ska anses utgöra en begränsning, ett omhändertagande eller ett återkallande av körkortet, i den mening som avses i denna bestämmelse, vilket innebär att åtgärden utgör ett hinder för erkännande av giltigheten av varje körkort som utfärdats av en annan medlemsstat före utgången av denna period. Den omständigheten att den dom i vilken det förordnades om denna åtgärd vann laga kraft efter utfärdandet av körkortet i den andra staten saknar betydelse i detta hänseende, eftersom detta körkort erhållits efter det att denna dom meddelades och de omständigheter som motiverade denna åtgärd förelåg när detta körkort utfärdades.

Underskrifter